

Như chính cái tên “Tim” mà người dân bản xứ đã đặt cho cô gái Thụy Sĩ Aline Rebaud, cô đã sống bằng tất cả trái tim yêu thương cho những người khác màu da, khác quê hương trong suốt hơn 20 năm qua. Dĩ nhiên, người ta có thể đối xử tốt với người không cùng huyết thống, không chung dân tộc, nhưng làm việc đó một cách miệt mài và thống thiết như cô, âu chỉ có thể lý giải bằng chính tên gọi. Vì đó là Tim!

ĐẾN NHÀ MAY MẮN (PHƯỜNG BÌNH HƯNG HÒA, HUYỆN BÌNH CHÁNH) HỎI THĂM VỀ TIM,

nhưng người đầu tiên tôi gặp lại là một chàng trai tên Thành. Mang hình hài của một người đàn ông trưởng thành nhưng tâm hồn Thành mãi mãi là một đứa trẻ. Cuộc trò chuyện chóng vánh của chúng tôi diễn ra vồn vẹn vài câu:

Chùng nào Thành lấy vợ?

- Chưa đâu.

Thế Thành đã nhắm được ai chưa?

- Rồi.

Cô ấy ở đâu?

- Thụy Sĩ.

Có đẹp không?

- Đẹp lắm, đẹp như chị Tim.

Thụy Sĩ là quê hương của Tim, tên thật là Aline Rebaud, điều hành Nhà May Mắn - nơi nuôi dưỡng hàng trăm mảnh đời bất hạnh đủ mọi lứa tuổi. Hơn 20 năm trước, Aline gặp Thành, trong một lần ghé thăm Trung tâm Điều dưỡng Người bệnh tâm thần Thủ Đức, nơi quy tụ những bệnh nhân tâm thần nặng. Phần lớn trong số họ đều không còn bà con, không nhà cửa và chờ... chết.

Tình người trong Tim

Thành xanh rớt, mắt ráo hoảnh nhìn đoàn người mỗi ngày kiêng xác chết ra nghĩa địa kể bên, ngăn cách với trung tâm bởi một hàng rào. Cậu bé 12 tuổi lúc ấy không đủ nhận thức để xót thương? Không đủ lý trí để sợ hãi? Hay cảm xúc đã chai lì?

Bệnh viêm phổi và hở van tim rút mòn sức sống của Thành khi đó (năm 1993). Tay chân tong teo. Bụng chướng. Toàn thân ghê lở. Thế nên khi Aline đề nghị đưa cậu đi chữa bệnh, người ta khuyên cô gái trẻ đừng tốn công vô ích. Họ không còn niềm tin vào cơ may sống sót của Thành. Ăn hụt cuối cùng mà trung tâm có thể làm cho cậu bé là giao cho Aline tập hồ sơ chưa ráo mực, mang tên Trần Văn Thành.

Bệnh viện tim Nguyễn Tri Phương đồng ý tiếp nhận Thành. Cậu bé không quen nằm giường. Nhiều đêm thức giấc, Tim thấy Thành nằm kể bên. Kim truyền, dây nhợ vút vung vãi. Theo bác sĩ điều trị, bệnh trạng trầm trọng một phần là bởi Thành đã phải ở chung quá lâu với những bệnh nhân tâm ▶

Tim cứu sống Thành (phải), nhưng chính Thành cũng giúp Tim tìm được mục đích sống của cô tại Việt Nam.

KHÁC MÀU

CHỈ CÓ CHUN

J DA HUYẾT THỐNG G TẮM LÒNG

Tim trò chuyện cùng một thành viên ngụ tại Nhà May Mắn.

thần nặng. Thế giới ấy khiến cảm xúc bị bào mòn. Chung buồn với Thành có một bà cụ bị bệnh tim. Đêm nọ, bà cụ nhờ Aline lấy giùm ly nước. Đưa cái ly ngang miệng, đột nhiên bà cụ đổ nhào vào người Aline. Cả buồng não loạn.

Trong khi mọi người hốt hoảng kêu bác sĩ thì Thành nói: *"Bà chết rồi"*. Bác sĩ lừa mọi người ra ngoài, nhưng Thành không chịu, lặp lại: *"Bà chết rồi"*. Lại là cái nhìn lạnh tanh như lần đầu tiên Aline bắt gặp ở Thành lúc người ta khiêng xác một bệnh nhân tâm thần xấu số. Cô hiểu căn bệnh thể xác có thể chữa lành. Còn phương thuốc chữa căn bệnh trong tâm hồn là một dấu hỏi.

Sau ba tháng điều trị, Thành hồi sinh. Nước trong phổi rút hết. Buổi xuất viện, bác sĩ, bệnh nhân bịn rịn tiễn hai người ra tận cổng. Chỉ tấm bảng của Bệnh viện tim Nguyễn Tri Phương, họ nói: *"Chúng tôi muốn tặng cho em một cái tên mới là Tim, như một kỷ niệm ở bệnh viện này"*. Từng người nắm tay Tim, tay Thành, thật chặt, thật ấm. Niềm hạnh phúc long lanh trong đáy mắt, dâng lên, lấp đầy.

Tim cứu sống Thành. Nhưng cũng chính Thành giúp Tim tìm thấy mục đích sống của đời mình, trở thành cái mỏ neo giữ Tim ở lại Việt Nam.

Tình thương không phải lúc nào cũng là tấm chăn hẹp, người này ấm thì kẻ kia lạnh. Càng sẻ chia, tấm chăn càng dày và rộng.

Gia đình lớn mang tên "May Mắn"

Tim là họa sĩ sinh ra ở Thụy Sĩ. Một phần tiền bán tranh từ cuộc triển lãm chung với một đồng nghiệp Mông Cổ năm 1992 là lộ phí lên đường xê dịch khắp nơi tìm cảm hứng. Những toa tàu xộc xệch băng qua những quốc gia vừa tách khỏi liên bang Xô Viết. Nhan nhản người đứng co ro trên đường phố Moscow, cầu xin khách qua đường mua giùm nửa ổ bánh mì, nửa chai sữa... Vó ngựa Mông Cổ từng gieo rắc kinh hoàng khắp châu Âu chỉ còn là ánh hào quang trong quá vãng.

Ngày thủ đô Ulanbator, cô gái trẻ bị tập kích bằng mưa đá vì lỡ khoác lên người bộ đồ của hải quân Liên Xô mua tại chợ

trời Moscow. Không hiểu tại sao người Mông Cổ căm ghét bộ quần phục và người da trắng đến thế?

Nếu thảo nguyên quanh quệ thì đại lục ngọt ngào. Cả chục phụ nữ xếp như cá hộp trên tấm phản mốc meo, đắp chung cái mền ẩm ướt. Sự chung chạ giữa những người phụ nữ khiến cô gái trẻ đôi mươi khi ấy cảm thấy chợn lòng. Nhà tắm cũng vậy. Cô rùng mình khi mọi cặp mắt dán chặt vào cơ thể mình. Những vết nắng cháy trên da, trên cổ cô gái trẻ bị đụng chạm thân nhiên, bần tán nặng nề. Sự soi mói sẵn đuổi Aline trên mọi nẻo đường khắp đại lục. Điềm lại những thành phố đã đi qua được đánh dấu trên bản đồ, đọng lại trong tâm hồn cô gái trẻ là sự trống trải, thiếu vắng không gọi thành tên. Vô thức, Aline dừng lại ở dải đất hình chữ S.

Thời thơ ấu, Việt Nam được nhắc đến qua những mẩu chuyện của bà nội Tim, chủ yếu nhạt nhẽo qua báo đài. Đây là xứ sở nghèo đói, vật lộn với nỗi đau hậu chiến. Mỗi quan tâm của người lớn không mang lại sự hứng thú cho cô bé. Việt Nam thơm nức như những chiếc chả giò giòn rụm trong cửa tiệm của gia đình cô bạn học gốc Việt tên Kim. Tuổi thiếu nữ, Việt Nam gần hơn khi cô quen một nhạc sĩ gốc Việt.

Cuối năm 1992, Tim nhập cảnh vào Việt Nam qua ngã Lạng Sơn, cô đón xe đò xuôi về Hà Nội. Anh lơ xe mỉm cười ý nhị. Đột nhiên, Aline bắt gặp ánh nhìn của ba thanh niên ngồi cùng băng ghế. Bỗng dưng, cô nhớ ra mình là phụ nữ. Sự trở lại với bản thể khiến gương mặt cô gái trẻ nóng ran. Đó chính là cảm giác mà cô đã đánh mất trong những ngày lang thang ở đại lục.

Cũng như cái tên Tim, Nhà May Mắn là tên gọi mà người dân Bình Hưng Hòa đặt cho tổ ấm mới của cô tại Việt Nam. Sau khi dẫn Thành về đây, cô lần lượt đón nhận thêm nhiều bạn mới cho anh chàng. Người đầu tiên là Bình, quê Nghệ An. Gia cảnh túng quẫn sau khi người cha qua đời, Bình theo bạn nhảy tàu vào Nam xin ăn. Tim gặp Bình trong một lần đưa Thành đi xem phim ở rạp Minh Châu (đường Lê Văn Sĩ, Q.3).

Sự xuất hiện của người thứ ba khiến Thành khó chịu ra mặt. Bản năng mách bảo yêu thương bị san sẻ. Thành và Bình

thường xuyên gây lộn. Xung đột lên đến đỉnh điểm khi Bình biến mất, mang theo cái đài, món đồ quý nhất của Thành. Vào đời sớm nên Bình thừa tình quá để khiến những cuộc tìm kiếm trở nên vô vọng.

Khi Tim nghĩ đến chuyện bỏ cuộc thì Bình bất ngờ xuất hiện. Chiếc đài vẫn còn nguyên. Bình mếu máo: *"Nhớ nhà"*. Tim bật khóc. Thành cũng khóc theo. Chẳng biết từ bao giờ hai đứa trẻ trở nên quấn quýt, gắn bó với nhau như ruột thịt. Lật cuốn album, Thành chỉ vào tấm hình chụp chung giữa một thanh niên và cô gái ngoại quốc, nói: *"Đây là Bình. Em của Thành. Đây là vợ Bình. Em của Thành"*.

Ở Việt Nam, Nhà may mắn có lẽ là mái ấm hiếm hoi nhận cưu mang cả trẻ em lẫn người lớn. Tim nói: “Với tôi, Nhà May Mắn là một gia đình. Đã là gia đình thì phải có cả người lớn lẫn trẻ con”

Tình thương không phải lúc nào cũng là tấm chăn hẹp, người này ấm thì kẻ kia lạnh. Càng sẻ chia, tấm chăn càng dày rộng. Sau Bình là Nhân, bị liệt bẩm sinh. Đến năm 19 tuổi, nhờ Tim, Nhân mới dò dẫm tập đi, tập phát âm từng tiếng mẹ đẻ với một cô gái nước ngoài còn chưa rành tiếng Việt. Kế Nhân là Diên, rồi đến Lam, Phong, Kiệt, Phước... Mỗi số phận là một phác thảo bi kịch về thân phận con người.

Thêm miệng ăn, trong khi nguồn thu nhập của cả gia đình phụ thuộc vào tiền bán những bức tranh mà Tim ký gửi ở một số gallery tại quê nhà. Tranh có khi bán được khi không, chưa kể số tranh ký gửi cạn dần theo thời gian. “Bữa ăn đạm bạc, cơm trắng nước tương là chuyện thường ngày” - những thành viên đầu tiên ở Nhà May Mắn nhớ lại.

Nhưng Tim không đơn độc. Câu chuyện về cô gái Thụy Sĩ nuôi đăm trẻ mồ côi ở ngoại ô Sài Gòn lan tỏa đến tận quê nhà. Những cánh tay nhân ái lần lượt vươn tới, trong đó có một nhóm phi công, quyên 8.000USD (khoảng 160 triệu đồng), đủ để mua căn nhà đầu tiên. Từ đó, mẹ con Tim bớt được nỗi lo nơm nớp bị chủ nhà trọ đơn phương cắt hợp đồng.

Một người bạn của Tim viết trên trang cá nhân rằng: “Đến thăm Tim và đã hết sức xúc động trước cảnh Tim lăn xả vào tắm rửa, lau chùi những vết máu mủ, lở loét của những người bán thân bất toại nằm liệt trên giường”.

Ở Việt Nam, Nhà may mắn có lẽ là mái ấm hiếm hoi nhận cưu mang cả trẻ em lẫn người lớn. Tim nói: “Với tôi, Nhà May Mắn là một gia đình. Đã là gia đình thì phải có cả người lớn lẫn trẻ con”.

Nhà nước không đủ sức thì xã hội sẽ cùng làm

Tại ngôi nhà chung ấy, trẻ con (chủ yếu là mồ côi, sớm vào đời) được người lớn dạy dỗ. Đổi lại, trẻ con phụ người lớn những việc vặt vãnh trong sinh hoạt hàng ngày. Phần lớn các anh, các chú đều bị chấn thương cột sống, di chuyển bằng xe lăn.

Thêm người lớn buộc Tim phải mượn thêm căn nhà kế bên. Làm điều tử tế không dễ. Ở được một thời gian thì bà chủ nhà làm khó, yêu cầu Tim phải ứng tiền trước cả năm, thay vì trả theo từng tháng theo thỏa thuận. Tim không đồng ý, bà chủ nhà tìm cách gây khó dễ. Ở hiền gặp lành! Ông Rớt, một người hàng xóm, chủ động cho Tim mượn thửa đất rộng 420m². “Chừng nào có khả năng mua thì tui sẽ nhượng lại”, ông Rớt nói.

Viễn cảnh về một mái nhà thực sự của mình như cơn gió mát lành. Tim xin phép chính quyền địa phương được xây dựng bức tường bao quanh miếng đất. Mái tôn. Sàn lát gạch tàu để anh em khuyết tật tiện di chuyển. Gạch lát đến đâu, giường kê tới đó. Công trình chưa hoàn tất thì tin dữ ập đến.

Ngày 18.7.1997, Ủy ban Nhân dân huyện Bình Chánh ra thông báo 347/TB-UB-VX nêu rõ 5 sai phạm của Tim, gồm: chuyển nhượng đất đai trái phép, xây dựng lán trại, nhà cửa không giấy phép, tổ chức khám chữa bệnh không được phép của cơ quan quản lý, vi phạm vấn đề cư trú, tạm trú tạm vắng theo quy định, gây mất trật tự công cộng, ô nhiễm xung quanh. Kèm theo đó là yêu cầu đình chỉ hoạt động. Sau 15 ngày phải chuyển trả toàn bộ bệnh nhân, trẻ mồ côi về nơi cư trú hoặc nơi điều trị trước đó. ▶

© McFreddy Photos.

© McFreddy Photos.

15.5.2014 MỘT & CUỘC SỐNG 67

© McFreddy Photos.

Bầu không khí âm ỉ bao trùm căn nhà chưa kịp dựng xong. Có lẽ đó là khoảng thời gian nặng nề nhất trong cuộc đời Tim. Nhưng cô không bỏ cuộc. Điều dưỡng Phạm Ngọc Lan, một tình nguyện viên của Nhà May mắn, nói: *"Hồi ấy gay go lắm. Bộ Nội vụ thậm chí còn phái một nhóm điều tra làm việc trực tiếp với một số bác sĩ, y tá và điều dưỡng tại Bệnh viện chấn thương chỉnh hình để thu thập thông tin. Nhưng chỉ đến khi xuống thị sát Nhà May Mẫn, họ mới thực sự bị thuyết phục rằng dưới mái nhà ấy không có sự vụ lợi"*.

Nỗi thấp thỏm đeo đẳng đến ngày phán quyết. Sau khi lắng nghe ý kiến của các bên, bà Phạm Phương Thảo, lúc ấy là Phó Chủ tịch UBND TP.HCM, phụ trách văn xã tuyên hủy quyết định cưỡng chế của chính quyền huyện Bình Chánh, "cho phép Nhà May Mẫn tạm thời tiếp tục hoạt động dưới sự điều hành của cô Tim". *"Nhìn tổng thể, vấn đề người khuyết tật và trẻ mồ côi là một gánh nặng của xã hội. Thực tế là Nhà nước không đủ sức giải quyết thì nên tạo điều kiện cho xã hội cùng làm. Tôi ủng hộ!"* - bà Thảo nhớ lại.

Sự thừa nhận của chính quyền mở ra một vận hội mới. Trung tâm Chắp cánh, dạy nghề thủ công cho người khuyết tật ra đời. *"Lao động giúp người khuyết tật tự khẳng định giá trị của mình"*, Tim

bảo. Những anh em có thu nhập ổn định tự nguyện rời Nhà May Mẫn, thuê nhà trọ, nhường chỗ cho những người mới đến. Tuy nhiên,

Sau hơn hai năm khảo sát, **TIM** hồ hởi thông báo chính quyền tỉnh Đắk Nông đã đồng ý cấp cho Nhà May Mẫn gần 3 hecta để xây dựng Làng may mắn tại huyện Krông nô. Đây cũng là địa phương duy nhất ở khu vực Tây Nguyên chưa có trung tâm bảo trợ xã hội. Dự kiến, ngôi làng may mắn thứ hai này đủ khả năng tiếp nhận 100 người, gồm trẻ em và người già bị bại não.

sinh hoạt hàng ngày rất khó khăn vì nhà trọ không được thiết kế phù hợp với đối tượng này. Khát vọng xây dựng một ngôi làng dành cho người khuyết tật thành hình. Với sự hỗ trợ của các mạnh thường quân, năm 2012, Làng May Mẫn khánh thành, cho thành viên cũ của Nhà May Mẫn thuê với mức giá tượng trưng. Ở đây, đã có những đứa trẻ được sinh ra từ tình yêu. Trong đó không ít trường hợp Tim vừa là bà nội, vừa là bà ngoại.

Những lớp học ở Nhà May Mẫn cũng dời về Làng May Mẫn. Ngôi trong khuôn viên mới, thầy Võ Thanh Tùng, hiệu trưởng, cũng là một tình nguyện thuộc thế hệ đầu tiên ở Nhà May Mẫn, cho biết: *"Có ba lý do khiến chúng tôi thành lập trường. Một là nhiều em đã quá tuổi vô trường Nhà nước. Hai là thiếu giấy tờ khai sinh. Và ba là các em ở đây được miễn toàn bộ học phí. Dù mục tiêu ban đầu là dạy chữ cho thành viên Nhà May Mẫn, nhưng trường còn tiếp nhận cả những học sinh có hoàn cảnh gia đình đặc biệt khó khăn tại địa phương"*.

Học vẫn là lối thoát. Anh Lý Văn Môn không giấu niềm tự hào khi nhắc đến sự trưởng thành của bốn cô con gái, trong đó, cô thứ ba đang du học ở Mỹ bằng nguồn tài trợ từ Nhà May Mẫn. Cô sẽ là một trong những hạt nhân tiếp quản vị trí điều hành Nhà May Mẫn trong tương lai. Tai nạn lao động khiến gia đình anh tan vỡ. Cuộc sống bế tắc khiến người đàn ông ba lần tìm đến cái chết. *"Cô Tim giúp tôi có thêm nghị lực sống"*, anh Môn nghẹn ngào.

Sau nhiều năm chờ đợi, Tim đã được cấp chứng minh nhân dân Việt Nam. Nhưng trong tâm khảm của không ít người, người phụ nữ này còn thân thiết hơn ruột thịt từ lâu. Lâu lắm.

THƯỢNG TÙNG - Ảnh: T.L

© McFreddy Photos.